

Malé zamyslenie nad 20 ročnou Ars poeticou

(po liste Nikitu Michalkova)

Eva Kollárová, Asociácia rusistov Slovenska, Bratislava, kollarova@orava.sk

(17. - 18. jún, Bratislava - hotel Kyjev, medzinárodná súťaž - 65 účastníkov)

Jeden z milých a žičlivých hostí Ars poetica mi poslal e-mail so slovami: „*Netráp sa ľuďmi zo svojej minulosti, je dôvod, prečo sa nedostanú do Tvojej budúcnosti.*“

Konfrontujem si tieto slová so slovami pozdravného listu N. Michalkova, prezidenta Ruského fondu kultúry (RFK), ktorý založil akademik D. Lichačov: „*Nech sa ktokoľvek z Vás stane víťazom, Vaším najväčším víťazstvom je stretnutie s veľkou ruskou kultúrou, jej drahocennou duchovnou umeleckou skúsenosťou.*“

Viem, čo nechcem do svojej „arspoetickej“ budúcnosti: nechcem povrchnosť a formálnosť, nechcem orientáciu na víťazstvá vonkajškové, nechcem sústredenie sa na vedľajšie a druhoradé, ktoré priam zabíja a utíska to podstatné, čo chcela a chce ARS poetica priniesť: pôvab a radosť stretnutí, ponor do estetického, t. j. aj emocionálneho cítenia, snahu byť - aj pomocou umeleckého slova, pomocou výmeny názorov na literatúru, na jej interpretáciu - múdrejším, lepším, ušľachtilejším, žičlivejším a tolerantnejším človekom. Ars poetica je a bude proti obmedzenosti, úzkoprsosti, malosti, hlúposti s vedomím, že najhoršie by bolo, keby sa práve hlúposť a obmedzenosť vydala na víťazný masový pochod.

Tohoročná Ars poetica priniesla niekoľko noviniek: ruskú aj slovenskú porotu a ich kultivovanú výmenu názorov – verejnú a potrebnú pre poslucháčov, v snahe naučiť sa vnímať a rešpektovať názor druhého, vedieť argumentovať. Považujeme takúto polemiku za užitočnú a prospešnú pre poslucháčov i porotcov. V umeleckom svete nič nie je jednoznačné, jednoznačne zmerateľné. Nestalo sa nám, že by sme sa nezhodli na tých dobrých, naozaj výnimočných, len pri ich poradí sme mali a mohli mať odlišné názory. Všetci v ruskej i slovenskej porote sme to rešpektovali.

Porota zasadala v takomto zložení: predseda ruskej poroty: doc. D. N. Vaščenko, CSc., Moskva - Bratislava, prof. A. L. Berdičevskij, DrSc., Viedeň, O. I. Buckaja, Moskva, M. A. Selivanova, Moskva.

Slovenská porota: Eva Kristínová, PhDr. Marián Lapitka, prof. dr. J. Sipko, PhD., doc. dr. M. Rohál, DrSc., predsedníčkou poroty bola autorka článku.

Ako tajomník poroty a administratívno-organizačný dobrý duch súťaže pôsobil riaditeľ Centra ruskej kultúry v Bratislave dr. L. Hajduk, PhD.

Je príjemné konštatovať, že pri určení víťazov bola medzi predsedami porôt absolútna zhoda.

Tohto roku sme udeľovali len diplom a vecnú cenu za I. miesto v každej vekovej kategórii a cenu diváka.

Ostatní účastníci dostali vzácne diplomy RFK, podpísané viceprezidentkou Fondu, vdovou po básnikovi, autorovi súčasnej i minulej ruskej hymny Sergejovi Michalkovovi, básnikove knihy, knihy o ňom, o ruskom a svetovom umení. Knihy si účastníci sami vyberali, práve tak ako aj víťazi vecné ceny, rešpektujúc želania svojich priateľov ... učili sme sa urobiť krok nazad v snahe potešiť blízkeho.

Učili sme sa byť dobrí a žičliví. Na reakcii žiakov a študentov sme zároveň videli, kto je ich učiteľ, kto ich pripravoval - nielen kvalitu odbornosti, ale aj tej celkom obyčajnej človečej poriadnosti.

Ešte je len pred nami čas, keď sa na školách budú pýtať nášho účastníka: „*Ako si sa tam cítil, čomu si sa naučil? Koho zaujímavého si stretol?*“, namiesto prvej prioritnej otázky: *Na ktorom mieste si bol, bola?*“ (Ale to najhoršie je, keď pani učiteľku mrzí, že jej žiak nenesie diplom a jej sa nedostane očakávaného hodnotenia. Chcem veriť, že takého učiteľa na tohoročnej Ars poetice nebolo, ak áno, do budúcnosti neprosím... Sú iné miesta a je ich dost, kde sa takto možno realizovať. Ne protestujem, dokonca ani neodsudzujem, len ja - my ich práve na Umení básnickom nemusíme ďalej stretávať.)

Zazneli návrhy, ktoré chceme rešpektovať: rozdeliť I. kategóriu na ročníky 3. - 6. a ročníky 7. - 9., oddeliť poéziu a prózu a iné.

Vážime si premyslené a zmysluplné podnety a budeme o nich rokovať.

Poroty konštatovali veľmi slušnú úroveň interpretácie. Keď diskutovala jedna i druhá o tom prvom - mala viac tipov, toľko bolo dobrých, najmä v radoch stredoškolskej mládeže. Okrem **Ivany Svítckovej z Prešova** (uč. - dr. Semančíková), ktorá recitovala Ševčenkovovu *Slepú* a pred očami divákov rástla so zvnútorňeným textom, sa spomínali mená Tobiáša Štofaniča, Petra Verešpeja, Mateja Kováča, Veroniky Futejovej, Jakuba Feltoviča (tesného víťaza Ceny diváka), Danušky Mochnalovej, Kláriky Galitovej a iných dobrých.

Žiada sa nám vymenovať - okrem jednoznačného víťaza I. kategórie – **ZŠ Nika Kolesára** z Michaloviec, (žiaka dr. Kaputovej) i tých ostatných, ktorí pri 1 hodine týždenne sa dostali na medzinárodnú ARS poeticu: Miško Pancák (dostal diplom za prednes S. Michalkova, učiteľka N. Novosiadla), Betka Horváthová (učiteľka Mgr. M. Balogová), Lukáš Polakovič a Martinka Žakarovská (lektorka Mgr. Kohútová), Sofinka Boháčová, Katka Zolotová. Bolo ich 7 – tých najmenších.

Kultivované prednesy vysokoškoláčok z Prešova **Júlie Movčanovej** (I. miesto) a **Veroniky Kurucovej** mali konkurenciu vo výraznom prednese vysokoškolského a stredoškolského pedagóga - rusistu **dr. Jozefa Brezovského** (ktorý celú súťaž uzavrel dôrazom na interpretačné umenie učiteľov - ako jednu z dôležitých súčastí pedagogického pôsobenia.)

20. Ars poetica nepredstavovala výraznú invenciu vo výbere (hoci člen ruskej poroty prof. Berdičevskij to nazval antológiou klasiky i súčasnosti - Puškin, Lermontov, Čechov, Ševčenko, Zoščenko, Asadov, Kuzovlevová, Alexin, Dragunskij, Barto, Dement'jev, Školnyj, Gerd, Železnikov), ale rozhodne sa posunula v interpretačnej výstavbe textu v jej zvukovej i vizuálnej podobe.

Ars poetika nerozlišovala a nedelila recitátorov podľa ruského a iného prostredia, bola medzinárodnou súťažou v ruskej interpretácii ruskej literatúry, kde jazyk bol súčasťou hodnotenia a výrazná dramaturgická i zvukovo-vizuálna interpretačná výstavba textu mohla skryť i drobné fonetické nedostatky.

Ars poetica mala pôsobivú aj svoju druhú, sprievodnú časť: **Môj autor a ja**. Akási generačná konfrontácia literárneho výberu mladých so vkusom staršej generácie.

Besedovali: radca – vyslanec RF G. J. Askaldovič, spisovateľka, filozofka, esejistka prof. dr. Etela Farkašová, CSc., herečka - recitátorka Eva Kristínová, autor novej učebnice slovenskej literatúry M. Lapitka, vysokoškolský pedagóg, ekonóm, bankár Ing. J. Bača, PhD. Diplomat, spisovateľka, herečka, autor učebníc, bankár hovorili veľmi sugestívne o tom, na akej literatúre vyrastali... k nim sa pridala stredoškolský študent, mladý básnik a publicista Peter Verešpej.

Práve táto časť programu patrila medzi najpôsobivejšie a najsugestívnejšie. (O to viac nás prekvapilo, že 20. hodina bola neskorou nielen pre niektorých našich malých, ale aj pre celkom nepatrnú časť vychovávajúcich.)

De gustibus non disputantur - alebo to súčasné „in“: no komment.

Učíme sa na Ars poetice tolerancii.

Spomínajúc a sumarizujúc zisťujem, že je vo mne radosť. Boli to dni príbuznosti, boli to dni milých stretnutí s mladými osobnosťami - rusofilmi, boli to dni nečakaného prekvapenia, že významní inteligentní ľudia okolo Michalkova si nás v Moskve všimli, prišli medzi nás a chcú s nami v budúcnosti spolupracovať.

Ars poetica, tak ako je koncipovaná a čím si prešla, si to zaslúži.

Som rada, že bola, je a bude.

Ďakujem všetkým, ktorí si účasť v nej zaslúžili a lúčim sa s tými, ktorí ju opúšťajú.

V závere zamyslenia opäť pripomínam to staré múdre:

„ESTETIKA JE ETIKOU BUDÚCNOSTI“

(autorka je prezidentkou Asociácie rusistov Slovenska a šéfredaktorkou časopisu "Русский язык в центре Европы")